Tekst Marieke Enter

Altijd en overal **stroom?**

Stel dat Nederland zich terdege voorbereidt op incidentele stroomuitval, bijvoorbeeld omdat netcongestie de maatschappij min of meer vraagt om te leren leven met een stroomnet dat net iets minder betrouwbaar is dan we gewend waren. Kunnen we dan misschien af en toe best even zonder?

Manon van Beek,
chief executive officer TenneT

‘Finse *whole society approach* is mooi voorbeeld’

“Zijn we goed voorbereid, of kan het toch nog beter? Het kan altijd beter. Een mooi idee daarvoor zag ik in Finland. Daar werken overheid, vitale infrastructuur, maar ook het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samen om uitdagingen zoals een stroomstoring vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Ze noemen dat de ‘*whole society approach*’. Dit vereist goede publiek-private samenwerking in netwerken op nationaal, maar vooral ook op regionaal niveau. Het kan de weerbaarheid alleen maar ten goede komen, als gemeenten ook voor die taken de banden met bedrijven en organisaties versterken.” *(Bron: Burgemeester magazine, mei 2025)*

Stekkers in hightech stallen

Kees Scheepens en Wijnand Sukkel,
bestuursleden Caring Farmers

“Wat moeten we leren van Spanje en Portugal nu deskundigen waarschuwen dat door dreiging van oorlog en klimaatverandering het niet zo vanzelfsprekend is dat er altijd stroom uit het stopcontact komt? Eén stekker maakt in de hightech stallen vaak het verschil tussen een stal vol leven en een stal vol dode dieren. (...) Zouden we niet moeten inzetten op een meer crisisbestendige en meer voedselzekere landbouw, die niet direct omvalt bij een falend elektriciteitsnetwerk? Een kringlooplandbouw die vooral inzet op meer plantaardig en gezonde planten die groeien door de zon, de regen en (...) de miljarden organismen in de bodem? En dieren die zelf hun eten kunnen halen in de wei? Zo’n landbouw is niet alleen crisisbestendiger, maar zou zomaar eens ook kunnen bijdragen aan een gezondere samenleving, beter dierenwelzijn, herstel van biodiversiteit en vertragen van klimaatverandering.” *(Bron: Algemeen Dagblad, 14/05/25)*

Hans-Peter Oskam,
algemeen directeur
Netbeheer Nederland

‘Toch incalculeren’

“Nederland heeft een van de betrouwbaarste elektriciteitsnetten van Europa. Grootschalige stroomuitval is hier extreem uitzonderlijk, maar het valt nooit helemaal uit te sluiten. Daarom moeten Nederlandse burgers en bedrijven er toch rekening mee houden, zoals de Rijksoverheid ook bepleit: bereid je voor op een periode van 72 uur zonder elektriciteit en gas. Want nu is één ding zeker: het gebeurt plotseling en op een moment dat het niet uitkomt.”

Meer onderbrekingen door onderhoud

Met een leveringszekerheid van 99,99 procent behoort het Nederlandse energienet tot de betrouwbaarste ter wereld. Huishoudens en zakelijke gebruikers hadden in 2023 gemiddeld 21,8 minuten geen stroom door een storing. Wel was het aantal geplande onderbrekingen beduidend hoger. In 2023 bedroeg dat 19 minuten, tegen 10 minuten gemiddeld in de vijf jaar ervoor. Ook was de reikwijdte groter dan in de jaren ervoor: in 2023 hadden circa 840.000 gebruikers korte tijd geen stroom door gepland onderhoud – dat is bijna een verdubbeling. De stroomonderbrekingen hangen samen met het feit dat de energienetten flink moeten worden verbouwd om de energietransitie mogelijk te maken. Daardoor zal het aantal geplande onderbrekingen de komende jaren waarschijnlijk verder toenemen.

BETREFT
leveringszekerheid

ZIE OOK
bit.ly/blackout_npo

Jeroen Sanders,
chief transition officer Enexis

‘Gehoor geven aan de roep vanuit de samenleving’

“In de politiek klinken geluiden als: hoe erg is het als de klant twee of drie keer per jaar een dagdeel zonder stroom komt te zitten, als we hiermee meer mensen en bedrijven kunnen aansluiten op het stroomnet? Maar we zijn hier terughoudend in. We weten dat een stroomstoring maatschappelijk zeer ontregelend kan zijn. Tot nu toe stonden leveringszekerheid van elektriciteit en veiligheid bovenaan ons lijstje. Dat is nog steeds zo, en daar is risicomanagement bij gekomen. Door wat meer risico te nemen, willen we gehoor geven aan de roep vanuit de samenleving.” Dat zei Jeroen Sanders, Enexis’ chief transition officer, begin januari in een interview met de Volkskrant*, waarin hij waarschuwde dat Nederlanders de komende jaren vaker te maken krijgen met stroomuitval. Dat komt doordat de netbeheerders meer stroom door de installaties sturen dan vroeger, in de strijd tegen netcongestie. Nadeel is dat de installaties sneller verouderen, waardoor het risico op storingen wel iets toeneemt. De netbeheerders nemen dit risico bewust en gecontroleerd – ook op verzoek van klanten en de politiek, die meermaals heeft verklaard dat netbeheerders wel wat minder prudent mogen worden.

* artikel ‘Netbeheerder waarschuwt voor toename stroomuitval, vooral op zeer koude dagen’, van 25 januari 2025.

DRAAGVLAK NOG ONDUIDELIJK

Vinden Nederlanders het acceptabel om het af en toe zonder stroom te moeten stellen? En zo ja, onder welke voorwaarden? NetNL legde die vraag voor aan Vereniging Eigen Huis en de Consumentenbond. Beide organisaties lieten weten nog onvoldoende zicht te hebben op de overwegingen en meningen van hun achterban om hierover een standpunt te kunnen innemen.

Recht-op-lukraak-stroomgebruik?

Diederik Samsom,
columnist en oud-politicus

“Elektriciteit is voor de meesten van ons zoiets als de stoep. Het ligt er. Altijd. Je maakt er gedachteloos gebruik van, wanneer je maar wilt. (...) Maar stroom is in werkelijkheid een ragfijn product, dat op elk moment van de dag op een andere wijze en op een andere plaats wordt geproduceerd. Vervolgens komt het tot ons, op elk gewenst moment, via een minutieus afgesteld systeem waarin de juiste wattages, voltages en frequenties in perfecte harmonie door tienduizenden kilometers draad stromen. We vinden het allemaal zo vanzelfsprekend, dat we pas verbaasd zijn als het níét werkt. Maar het systeem kraakt inmiddels in al zijn voegen; het net zit vol omdat het is ontworpen op de oude wereld. (...) Onderzoek toont aan dat invoering van variabele transporttarieven ruimte op het stroomnet creëert voor de aansluiting van 700 duizend nieuwe woningen. Zonder netverzwaring. Het voorstel ligt al klaar. De Tweede Kamer durft er echter niet aan. Uit vrees dat wij, verwende boze kiezers, het niet pikken dat ons recht-op-lukraak-stroomgebruik wordt aangetast.” *(Bron: Volkskrant, 26/03/25)*

LOLE loopt op

Via de Monitor Leveringszekerheid rapporteert TenneT jaarlijks aan het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) over de mate waarin de verwachte productie, opslag en import van elektriciteit samen voldoen aan de elektriciteitsvraag. Die leveringszekerheid wordt uitgedrukt in *Loss of Load Expectation (LOLE)*, het verwachte aantal uren per jaar dat sprake kan zijn van storingen of uitval door een tekort aan stroomaanbod.
Voor Nederland bedraagt de LOLE-norm 4 uur per jaar. Tot 2030 is die niet in het geding, maar voor 2033 en 2035 kan de LOLE oplopen tot 12,6 en 9,2 uur. Dat komt met name door de afname van conventionele stroomproductie (‘regelbaar vermogen’) in zowel Nederland als omringende landen, plus tegelijkertijd de verwachte sterke toename van de elektriciteitsvraag.